

Zadeva: Odgovor na pobudo Čas je za kulturo, čas je za umetnost

Slovenska demokratska stranka kulturo razume kot srce našega naroda. Zavzemamo se za slovensko kulturo, ki se zaveda svojih korenin v preteklosti, se odziva na izzive sedanjosti ter z vzpodbujanjem mladih neutrudno utripa za našo prihodnost. Zavedamo se, da se je slovenska država oblikovala na drugačnih temeljih kot državne tvorbe velikih evropskih narodov. Izražala je iz slovenskega jezika, ki nas je najprej povezal v etnično skupnost, nato v nas prebujal narodno zavest, iz katere smo se s samostojno državo Slovenijo utemeljili tudi kot državotvorna nacija, zato je naš odnos do kulture posebej občutljiv in poudarjen.

Prizadevali si bomo za kulturo v najširšem pomenu besede kot načina človekovega bivanja v svetu, torej kot prostora naše ustvarjalnosti, našega védenja in vedênja, naše religiozne, etično-filozofske, individualne kot družbene pojavnosti. Prav kultura je tista, po čemer se človek razlikuje od drugih živih bitij, zato ni in ne more biti reducirana zgolj na vsakokratno umetniško ustvarjanje, celo produkcijo, kot se dandanes pogosto poudarja. Kultura namreč v svojem izvornem pomenu besede pomeni rast, brstenje, tudi cvetenje, prav z njo se človek utemeljuje kot enkratno in neponovljivo človeško bitje, ki ne zadovoljuje več zgolj svojih bioloških potreb, ampak preseže svojo telesnost in vstopi v prostor duha. Kultura označuje trenutek, ko človek izreče iskren, globok »da« človeškosti in človečnosti kot svojemu življenjskemu bistvu in poslanstvu.

V tem duhu želimo uveljaviti razumevanje kulture kot tiste človekove ustvarjalne moči, ki mora in zmora premagati nietzschejansko voljo do moči, ki vlada v 20. in začetku 21. stoletja in posledice katere so svetovne vojne kataklizme na družbeni in izguba medčloveškega sočutja in sožitja, temeljnih vrednot in želje po resnici, dobrem in lepem na medosebni ravni. Zato si bomo prizadevali za uresničitev dialoškega in spoštljivega sobivanja v različnosti, ki pa mora temeljiti na doslednem spoštovanju zakonov in Ustave Republike Slovenije. Ni torej šele danes programsko »čas za kulturo in umetnost«, ta čas slovenske kulture je bil, je in bo, če se izrazimo prosto po Prešernu, trajna identiteta slovenstva. Je pa zagotovo zdaj skrajni čas, da končno rečemo »odločen 'da' ustvarjalnosti v slovenski kulturi in odločen 'ne' birokraciji in administraciji«, zato bodo poleg ciljev in ukrepov za posamezna umetniška področja glavni cilji debirokratizacija, pospešena digitalizacija slovenske kulture in čim širša dostopnost kulturnih vsebin slovenski in mednarodni javnosti, decentralizacija in spodbujanje ljubiteljske kulture, upoštevanje enotnega slovenskega kulturnega prostora in vključevanje Slovencev v zamejstvu in po svetu ter soočenje z novimi tehnološkimi izzivi na področju kulture.

V Slovenski demokratski stranki kulturno politiko razumemo kot rezultat tehtnega premisleka o zagotavljanju najustreznejših pogojev za kulturno delovanje, premisleka, ki temelji na natančni analizi stanja in na upoštevanju tehnoloških in drugih sprememb v naši družbi, zato ta ne more biti reducirana na niz posameznih vprašanj, ki omogočajo zgolj enoznačne odgovore nanje, ampak je treba rešitve vedno pripravljati iz celovitega uvida v problematiko na področju kulture, sistematično in sistemsko, strokovno in s poudarkom na programski,

vsebinski kvaliteti ponujenih odgovorov na odprta kulturna vprašanja. Vedno je prijetno deliti bombončke, a kulturna politika ne sme biti slaščičarna, kjer se bodo kulturniki posladkali za pet minut, saj lahko na primeru nerealiziranih kulturnih projektov sedanje vlade, kot je na primer SNG Drama Ljubljana, vidimo, kako izjemno drago lahko take hipoma všečne, a dolgoročno neuresničljive in neuresničene obljube slovensko kulturo dejansko stanejo. V zapisniku ob primopredaji poslov ministra prof. dr. Vaska Simonitija sedanji ministrici dr. Asti Vrečko je bilo namreč jasno navedeno, da gradbenega dovoljenja za izvedbo razširjenega projekta ne bo mogoče dobiti, zato je bila predlagana takojšnja obnova v obstoječih gabaritih. Če bi torej upoštevali to edino možno in racionalno rešitev, bi v proračunu Ministrstva za kulturo RS lahko prihranili milijonska sredstva, saj bi Drama že lahko delovala v prenovljenih prostorih.

Vse naše glavne, tako programske kot investicijske usmeritve na področju kulture in za posamezna umetniška področja so zapisane v *Nacionalnem programu za kulturo 2022–2029*, ki je bil veljaven dokument v času preklica, zato teh usmeritev za vsako posamezno področje posebej na tem mestu ne bomo ponovno povzemali. Natančneje naj poudarimo le nekatere dodatne poudarke na področju zakonodaje, kot so Zakon o slovenskem jeziku, saj jezikovne politike ne moremo reševati več zgolj na ravni sprejemanja vsakokratne resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko, ki ne predvideva sankcij za kršitelje, prav tako bomo pripravili ustrezno zakonodajo za zaščito avtorskih pravic v odnosu do rabe in produktov umetne inteligence.

V vseh preteklih mandatih, ko je Slovenska demokratska stranka vodila Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije, smo dokazali, da kulturo razumemo kot temelj slovenske narodne identitete, zato smo si z vsemi, tudi finančnimi ukrepi vedno prizadevali za krepitev ustvarjalnosti na področju kulture. V mandatu, ko je Ministrstvo za kulturo vodil prof. dr. Vasko Simoniti, so se občutno zvišala sredstva za honorarje na posameznih umetniških področjih kakor tudi investicijska vlaganja v javne zavode in kulturne domove. V proračunu Ministrstva za kulturo smo zagotovili sredstva za uveljavitev zakona »o kulturnem evru« ter poleg številnih drugih projektov začeli z gradnjo Arhiva RS v Ljubljani, Centra Rotovž v Mariboru, arhivske enote Muralist v Murski Soboti. Izmed vseh držav EU smo v slovenskem Načrtu za okrevanje in odpornost uspeli zagotoviti najvišji delež sredstev za kulturo, in sicer več kot 4 %, in obenem pripravili obsežen program vsebin za novo kohezijsko perspektivo. Kljub pandemiji covid-19 smo omogočili odlično črpanje kohezijskih sredstev in zaključek številnih projektov, financiranih z evropskimi sredstvi. Enako zavzeto bomo pri zagotavljanju proračuna Ministrstva za kulturo in črpanju evropskih sredstev delovali tudi v prihodnje.